

ZAMONAVIY NUTQIY MULOQOT VA MOBIL ALOQA XIZMATLARI

Maxmudova Sabinabonu Raxmatilla qizi

ADChTI 2- kurs magistranti

***Annotatsiya.** Zamonaviy simsiz texnologiyalar rivojlanar ekan, yaqinlashib kelayotgan mobil inqilob dunyoga keskin va tub o'zgarishlar olib keladi. Bu inqilob allaqachon boshlangan va tobora kuchayib bormoqda. Inqilob bizning kundalik hayotimizning ko'plab jabhalariga va biznes yuritish uslubiga ta'sir qiladi. Ushbu maqola simsiz texnologiyalar, ya'ni mobil xizmatlar orqali xizmatlar ko'rsatish muammolarini o'rganadi. Mobil ilovalar, qulaylik, foydalanuvchi interfeyslari, ma'lumotlar bazalariga mobil kirish va agent texnologiyalari kabi tadqiqot masalalari ham muhokama qilinadi.*

***Аннотация:** По мере развития беспроводных технологий грядущая мобильная революция принесет в мир драматические и радикальные изменения. Эта революция уже началась и крепнет. Революция влияет на многие аспекты нашей повседневной жизни и способа ведения бизнеса. В данной статье рассматриваются проблемы предоставления услуг посредством беспроводных технологий, то есть мобильных сервисов. Также обсуждаются такие исследовательские вопросы, как мобильные приложения, удобство использования, пользовательские интерфейсы, мобильный доступ к базам данных и агентные технологии.*

***Abstract:** As wireless technology advances, the coming mobile revolution will bring dramatic and radical changes to the world. This revolution has already begun and is getting stronger. The revolution is affecting many aspects of our daily lives and the way we do business. This article discusses the problems of providing services through wireless technologies, that is, mobile services. Research issues*

such as mobile applications, usability, user interfaces, mobile database access, and agent technologies are also discussed.

Kalit so'zlar: *Simsiz texnologiya, mobil ilovalar, mobil aloqa xizmatlari, mobil aloqa.*

Ключевые слова: *Беспроводные технологии, мобильные приложения, услуги мобильной связи, мобильная связь.*

Keywords: *Wireless technologies, mobile applications, mobile communication services, mobile communications.*

Dunyoda inson zoti yaratilibdiki, bir-biri bilan gaplashadi ,so‘zlashadi, o‘zaro muomalada bo‘ladi. Bunda tilning o‘rni beqiyos, albatta. Inson til orqali boshqa tirik mavjudotlardan ongli ravishda farq qiladi. Dunyoda tillar juda ham ko‘p bo‘lib, ammo har bir millat, xalqning, o‘z sevimli tili mavjud va ular shu tilda bemalol muloqot qila oladi. Ma’lumotlarga ko‘ra, dunyoda 6 mingdan ortiq til mavjud bo‘lib, ularning 90 % yo‘qolish arafasida. Bu ko‘rsatkich asosan kam sonli millat tilida uchraydi.

Internet bu hozirgi zamon talabidagi yagona ommabop kompyuter tarmog‘i hisoblanib, bizga barcha sohalarga oid noaniqlik ya`ni ongimizga mavhum bo‘lgan tushunchalar haqida ochiq, oddiy va ravon ma`lumot beruvchi axborot manbaidir. Tabiiyki, hozirgi kunda ushbu omilga bo‘lgan ehtiyoj kundan kunga oshib bormoqda. Mazkur tarmoq butun dunyo miqyosida global tarmoq hisoblanadi. Internet tili juda murakkab va serqirrali hisoblanadi. Chunki internet tarmoqlarida tilning ya`ni nutqning barcha uslublarga xos materiallar insonlar uchun xizmat qilmoqda. Internetning asosiy vazifasi kommunikativlikdir.

Simsiz texnologiyalar va mobil qurilmalarning rivojlanishi elektron tijoratning yangi turini - mobil tijoratni keltirib chiqaradi. Mobil tijorat operatsiyalari simsiz telekommunikatsiya tarmoqlari va boshqa simli elektron tijorat texnologiyalaridan

foydalangan holda mobil qurilmalar orqali amalga oshiriladi. Mobil tijorat (shuningdek, m-tijorat yoki mobil elektron tijorat sifatida ham tanilgan) simsiz ma'lumot almashish va biznes operatsiyalarini amalga oshirish imkonini beradi. Mobil tijorat turli odamlar uchun har xil narsalarni anglatadi. Mijozlar uchun bu qulaylikni ifodalaydi, savdogarlar esa buni katta daromad potentsiali bilan bog'laydilar va xizmat ko'rsatuvchi provayderlar uni o'rganilmagan katta bozor sifatida ko'rishadi.

Ushbu maqolada biz mobil aloqa texnologiyalari va mobil xizmatlarni ko'rib chiqamiz. Mobil tijorat joriy internet savdo kanallarini yanada tezkor va moslashtirilgan mobil muhitlarga kengaytiradi. Shuningdek, u foydalanuvchilarga istalgan vaqtda istalgan joydan internetga kirish imkoniyatini, shaxsiy mobil terminal foydalanuvchisining joylashuvini aniqlash imkoniyatini va kerakli vaqtda ma'lumotlarga kirish funksiyasini beradi [1]. Shu ma'noda mobil tijorat mijozlar va korxonalarining an'anaviy elektron tijoratda qondirilmaydigan ehtiyojlarini qondirish va yanada moslashuvchan va samaraliroq xizmatlarni taqdim etish imkoniyatiga ega. Mobil xizmatlar mijozlar va korxonalariga qo'shimcha xizmatlar ko'rsatish uchun ulkan imkoniyatlarni taqdim etadi.

Simsiz va mobil tarmoqlar kompaniyalar uchun o'z mijozlariga yaxshiroq xizmat ko'rsatishning mutlaqo yangi usulini taqdim etdi. Mobil xizmatlar foydalanuvchilarga PDA, noutbuklar va uyali telefonlar kabi mobil aloqa vositalaridan foydalangan holda xaridlarni amalga oshirish, xizmatlarni so'rash, yangiliklar va ma'lumotlarga kirish va to'lovlarni to'lash imkonini beradi. Ko'p imkoniyatlarga ega bo'lgan yana bir mobil xizmat ko'rsatish sohasi bu mobil hukumatdir. Mobil qurilmalar saylovchilarga mobil qurilmalar orqali davlat xizmatlaridan foydalanish imkonini berish orqali elektron hukumat kontseptsiyasini yaxshilashi mumkin. Ushbu bo'limda mobil tijoratga e'tibor qaratiladi, mobil xizmatlarning asosiy xususiyatlarini yoritadi, aloqa texnologiyalarini tavsiflaydi va mobil xizmatlarning turli turlarini muhokama qiladi.

Mobil aloqa xizmatlarining o'sishi qulay texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etishga bog'liq bo'ladi. Bu texnologiyalar qatoriga tarmoq texnologiyalari,

xizmat ko'rsatish texnologiyalari, mobil vositachi dasturlar, mobil tijorat terminallari, mobil joylashuv texnologiyalari, mobil moslashtirish texnologiyalari, kontentni yetkazib berish va formati kiradi. Quyida mobil xizmatlarni haqiqatga aylantiradigan asosiy texnologiyalar keltirilgan:

- SMS - qisqa xabarlar xizmati (SMS) matnni jo'natish va qabul qilish imkonini beradi mobil telefonlarga va mobil telefonlardan xabarlar. Hozirda 160 tagacha alfanumerik belgilar har bir SMS xabarda almashish mumkin. Bundan tashqari yangiliklar, birja kotirovkalari, sport va boshqalar kabi mobil axborot xizmatlarini taqdim etadi. SMS chat - bu eng so'nggi xususiyat bo'lib, u tobora ommalashib bormoqda.

- WAP - simsiz dastur protokoli (WAP) uchun ochiq va global standartdir veb-ma'lumotni mobil qurilmalarga etkazish uchun maxsus ishlab chiqilgan mobil echimlar, terminallar. U oxirigacha dastur protokoli sifatida yechimlarni taqdim etishga harakat qiladi. Bundan tashqari, dizaynga , interaktiv va real vaqtda mobil xizmatlarga ruxsat beradi.

- UMTS - universal mobil telekommunikatsiya tizimi (UMTS), deb ataladi "uchinchi avlod (3G)" texnologiyasi yuqori o'tkazish qobiliyatini taklif qilishga qaratilgan va matn, ovoz, video va multimediani paketli uzatish, ma'lumotlarni ko'p talab qiladigan ilovalarni qo'llab-quvvatlash uchun zarur. UMTS to'liq amalga oshirilgandan so'ng, kompyuter va telefon foydalanuvchilari doimiy ravishda internetga ulanishi va butun dunyo bo'ylab izchil xizmatlar amalga oshirishi mumkin.

- To'rtinchi avlod texnologiyalari – 3G texnologiyalari endigina paydo bo'layotgan bo'lsa-da, "to'rtinchi avlod (4G)" texnologiyalari bo'yicha tadqiqotlar boshlandi. Bu tadqiqotlar, tashabbuslar turli xil radio interfeyslarni va hatto butunlay yangi simsiz aloqani o'z ichiga oladi. Yaxshiroq modulyatsiya usullari va aqlli antenna texnologiyasi to'rtinchi avlod simsiz tizimlariga imkon beradigan ikkita asosiy tadqiqot yo'nalishi uchinchi avlod simsiz tarmoqlaridan ustundir [2].

- Bluetooth - Skandinaviyani zabt etgan X asrda Daniya qirolining nomi bilan atalgan, Bluetooth aloqa va ma'lumotlar almashinuvi uchun kam quvvatli radio

texnologiyasidir. O'rnatilgan radio uzatish sxemasiga ega bo'lgan bitta chipdan foydalanib, Bluetooth - bu mahalliy tarmoqlarni (LAN) qo'llab-quvvatlovchi arzon qisqa masofali simsiz standart. Bu o'n metr diametrli kabellar va infraqizil aloqalarni almashtirish uchun ishlab chiqilgan [3].

- XML - kengaytiriladigan belgilash tili (XML) meta-til bo'lib, u uchun mo'ljallangan ma'lumotlarning ma'nosini o'z-o'zini tavsiflash mexanizmi orqali etkazish. U ma'lumotlarni belgilaydi va kontentni kontekstga joylashtiradi va shu bilan kontent provayderlariga kodlash imkonini beradi.

- WML - XML dan olingan simsiz belgilash tili (WML) ishlab chiqilgan ayniqsa WAP uchun. Bu ma'lumotni mos kartalar sifatida taqdim etish imkonini beradi. Shunday qilib, WML asosan WAP uchun, HTML esa http uchun.

ADABIYOTLAR

1. Siau, K., Lim, E. and Shen, Z. (2001) 'Mobile commerce: promises, challenges and research agenda', Journal of Database Management, Vol. 12, No. 3, pp. 3-10.

2. PriceWaterHouseCoopers (2001). Technology Forecast: 2001-2003- Mobile Internet: Unleashing the Power of Wireless.

3. Bluetooth White Paper. The official Bluetooth websites, retrieved from the World Wide Web: <http://www.bluetooth.com/developer/whitepaper/whitepaper.asp>

4. Muller-Veerse, F. (2000) Mobile Commerce Report, Durlacher Corporation. Retrieved from the World Wide Web: <http://www.durlacher.com/downloads/mcomreport.pdf>

5. Regan, K. 'Visa unveils wireless bill payment partnership', retrieved from the World Wide Web: <http://www.ecommercetimes.com/perl/story/3222.html>